

APOKALYPS NU!

Berichten:

door Thomas Heck

Nieuwsbrief van

24 december 2020

"De mens kan wat hij moet"

Was in unserer Gesellschaft noch vorgeht!

Uitgave nr. 26 / 24. December 2020

Deze nieuwsbrief is een onafhankelijk en particulier initiatief over actuele en historische kwesties en aangelegenheden met betrekking tot de Algemene Antroposofische Vereniging en haar werkomgeving. Alle bijdragen vallen onder de verantwoordelijkheid van de respectievelijke auteurs. Bijdragen die niet als zodanig gemarkeerd zijn, vallen onder de verantwoordelijkheid van de redacteur. Redacteur: Thomas Heck. Toelichting aan het einde van het nummer.

De mens kan wat hij moet...

"De mens kan wat hij moet; en als hij zegt: dat kan ik niet, dan wil hij het niet."

Johann Gottlieb Fichte

"Een enkeling helpt niet, maar hij die zich met velen op het juiste moment verenigt."

Johann Wolfgang von Goethe

"Want het belangrijkste, het belangrijkste dat voor de toekomst moet gebeuren, zal niet gebeuren via instellingen, zal niet gebeuren via allerlei instituties, hoe men vandaag de dag overal ook gelooft in instellingen en instituten als het alles zaligmakende, maar het belangrijkste voor de toekomst zal gebeuren via de werkzaamheid van het enkele menselijke individu."

Rudolf Steiner

Moeder van God met het Kind op de maansikkel
Rijnlandse Meester, 15e eeuw.

Rudolf Steiner heeft meerdere aanwijzingen gegeven over wat er rond de millenniumwisseling zal of zou kunnen gebeuren. Drie van deze "profe-tieën" zullen hier worden genoemd:

1. Allereerst is er de incarnatie van Ahriman aangekondigd voor het 3e millennium, één keer met de tijdspecificatie "voordat ook maar een deel van het 3e millennium van de na-christelijke tijd zal zijn verstreken"¹⁾ Deze incarnatie zal plaatsvinden en kan en mag in geen geval worden verhinderd. Het komt erop aan dat zoveel mogelijk mensen wakker zijn en herkennen wat er gebeurt.
2. "De opkomst van het apocalyptische beest." De zonnedemon Sorat zal rond het jaar 1998 opstaan en zijn werkzaamheid ontvouwen, in drievoudig toegenomen macht (3 x 666). "Het beest staat op, bedreigt het christendom met zijn zoektocht naar de ware mensheid, de mensheid op

1 GA 191, 1989, p. 198, 1 november 1919.

beestachtige wijze bestrijdend"²⁾ En het beest is al opgestaan: "Voordat de etherische Christus door de mensen op de juiste manier kan worden begrepen, moet de mensheid eerst in het reine komen met de ontmoeting van het beest dat in 1933 opstaat"³⁾. Deze voorwaarde kan in geen geval worden beschouwd als reeds vervuld.

3. "En in de loop van deze twintigste eeuw, wanneer de eerste eeuw na het einde van de Kali Yuga voorbij zal zijn, zal de mensheid ofwel aan het graf van alle beschavingen staan, ofwel aan het begin van die eeuw, waarin de zielen van de mensen de intelligentie van het hart met spiritualiteit verbinden, de Michaëlische strijd ten gunste van de Michaël-impuls zal worden uitgevochten."⁴⁾ En verder, in verband met het karma van de Antroposofische Vereniging: "Want dit is de overeenkomst van dat hemelse Concilie aan het begin van de dertiende eeuw, dat zij, de Aristotelici en de Platonici samen moeten verschijnen, en dat daarbinnen gewerkt moet worden om de Antroposofische Beweging in de wereld meer en meer tot bloei te brengen en te laten komen, zodat aan het einde van deze eeuw, in de vereniging van Platonici en Aristotelici, de antroposofie een zekere culminatie in de beschaving op aarde kan bereiken. Als het werk kan worden gedaan op de manier die door Michael is voorbestemd, -voorbereid, dan komt Europa-, de moderne beschaving uit haar verval. Maar op geen enkele andere manier! Dit leiden van de beschaving uit het verval is verbonden met het begrijpen van Michael."⁵⁾

In die tijd, in 1924, was nog niet besloten hoe deze strijd zou eindigen. Rudolf Steiner wees erop dat "-door de antroposofie- iets in de geestelijke ontwikkeling van de aarde moet worden aangebracht, wat voor velen paradoxaal lijkt, want allerlei demonisch-ahrimanische nemen bezit van de mens. Zodat de ahrimanische krachten in sommige menselijke lichamen al juichten dat Michael zijn kosmische intelligentie, die op aarde is neergedaald, niet meer zou kunnen behouden. En deze vreugde was vooral sterk in het midden van de 19e eeuw, waar Ahriman al geloofde dat Michaël zijn ooit kosmische intelligentie,

2 GA 346, 2001, blz. 118 e.v., 12 september 1924.

3 Op. cit., p. 239f, 20 september 1924.

4 GA 240, 1992, S. 183.

5 GA 240, 1992, S. 180.

die de weg van de hemel naar de aarde had gevonden, niet zal terugvinden. Het gaat over iets groots, het gaat over iets reuzachtigs!"⁶⁾

Waar staan we vandaag? De volgende vraag doet zich werkelijk voor met het oog op de ontwikkeling van de antroposofie en de Algemene Antroposofische Vereniging na 1925: Ervaren we niet juist hoe de beschaving desintegreert? Hoe de tegenmachten via nationale en supranationale overheden, organisaties, bedrijven en netwerken de beschaving naar decadentie leiden?

Als individu is men begrijpelijkerwijs machteloos tegenover deze wereldsituatie, met het gevoel dat men niets kan doen. Want de hele ontwikkeling komt er nu op neer dat het individu niet meer telt, terwijl het (vermeende) algemeen belang alles domineert.⁷⁾ Alles lijkt wereldwijd te zijn gesynchroniseerd en over alle ideologische verschillen heen wordt dezelfde agenda nagestreefd.

Op z'n laatst vanaf de 16e eeuw zijn er vanuit de geestelijke wereld impulsen geweest om eigentijdse sociale vormen te ontwikkelen⁸⁾ die in de plaats zouden komen van de vormen van heerschappij uit de 3de en 4de na-Atlantische cultuurperiode. *"In het begin van de culturele situatie streeft de mensheid naar het ontstaan van sociale associaties; aanvankelijk wordt het belang van het individu opgeofferd aan het belang van deze associaties; de verdere ontwikkeling leidt tot de bevrijding van het individu voor het belang van de associaties en tot de vrije ontwikkeling van de behoeften en krachten van het individu."*⁹⁾ Vandaag de dag hangt het dus af van het individu, maar zeker niet alleen. Ook te zien als een sociale impuls vanuit de geestelijke wereld is *"Het verhaal van de Groene Slang en de Witte Lelie"* van Johann Wolfgang von Goethe, waarin de oude man zegt: *"Een enkeling helpt niet, maar hij die zich met velen op het juiste*

moment verenigt". Zo ontstaat een spanning tussen individualiteit, waarop alles in de toekomst zal moeten worden gebouwd, en de noodzaak dat deze individualiteiten gemeenschappen vormen. De oprichting van de door Rudolf Steiner (1912/13, 1923) geïnitieerde Antroposofische organisaties (Gesellschaften), maar ook de Nationale organisaties, in het bijzonder de op de kerstconferentie nieuw opgerichte Antroposofische Gesellschaft, moet in deze zin worden opgevat. Toen Rudolf Steiner sprak over het feit dat zou moeten worden gebouwd *"op het zuiver menselijke"*¹⁰⁾, is het duidelijk dat het nieuwe fundament van de organisatie op de Kerstconferentie geen instelling op zich betekende, in de zin van een "heilige instelling". Wat Rudolf Steiner al had gezegd over gemeenschapsvorming¹¹⁾, vooral in antroposofische contexten, gold nog steeds: Hedendaagse gemeenschappen kunnen in de toekomst alleen worden gevormd in de zin van een omgekeerde cultus van "onder" naar "boven". En alleen daar waar mensen in deze zin werken, kan een nieuwe, eigentijdse groepsziel ontstaan, in die zin dat geestelijke wezens, die willen werken aan de voortschrijdende ontwikkeling van de mensheid, zich met gemeenschappen kunnen verenigen.¹²⁾ *"De wereld moet op zijn beurt in staat zijn om het inwijdingsprincipe als zodanig op te nemen in de beginselen van de beschaving. ... Dan wordt de mens een medewerker van datgene wat via Michael in de ontwikkeling van de mensheid en de aarde moet worden ingebracht, nu beginnend in het Michael-tijdperk."*¹³⁾

Maar wat als het gevoel ontstaat dat ik als individu niets kan doen? Kan men het eenvoudigweg niet? In dit verband moeten we verwijzen naar een lezing die op 22 november 1918 is gehouden. Op dat moment was er grote chaos na het einde van de Eerste Wereldoorlog, de Duitse staat was in ontbinding, een nieuwe vorm moest in de plaats komen van het opgeheven Kaiserreich (Rudolf Steiner's eerste poging om Sociale Driegeleding als vormend element in te voeren in de huidige

6 GA 240, S. 180f.

7 Het is niet mogelijk om hier in te gaan op de achtergrond van de huidige wereldgebeurtenissen.

8 Onder andere de Rozenkruisersimpulsen door de Chymische Bruiloft en de impulsen die tot de Franse Revolutie leidden, maar ook al in de 16e eeuw de Reformatiebewegingen en de Boerenoorlogen.

9 GA 31, 1989, S. 255f

10 Bijvoorbeeld, GA 260, 1985, blz. 124.

11 Zie in GA 257 de lezingen over gemeenschapsvorming en de lezing "Broederschap en de strijd om het bestaan" in GA 54.

12 GA 346, P. 259.

13 GA 233a, p.98, 13 januari 1924

politieke gebeurtenissen was op dat moment niet opgepakt). Vooral aan het begin van deze voordracht gaf Rudolf Steiner fundamentele aanwijzingen over wat belangrijk was om uit de chaos te geraken. Hieronder worden enkele passages uit de lezing weergegeven (ingekort en deelsaangevuld met verwijzingen):¹⁴⁾

Johann Gottlieb Fichte, heeft onder andere belangrijke zaken die hij tot uitdrukking heeft gebracht, een uitspraak gedaan die eigenlijk, in zijn meest ruime betekenis, een gewijd woord in het leven zou moeten worden. Deze uitspraak is: "*De mens kan wat hij moet; en als hij zegt, ik kan het niet, dan wil hij niet.*" Nu, zeg ik: deze zin moet een gewijd woord in het leven worden in de breedste zin van het woord, en het zal en moet de taak zijn van het geesteswetenschappelijk denken en het geesteswetenschappelijk gevoel juist om deze uitdrukking volledig tot leven te brengen. Want alleen vanuit dat bewustzijn van de persoonlijkheid, dat door zo'n houding gedragen en sterk gemaakt kan worden: de mens kan wat hij moet; en als hij zegt: ik kan niet, dan wil hij niet - alleen door zo'n houding zullen de taken die voor de mensheid van het heden naar de nabije toekomst zijn gesteld tot op zekere hoogte opgelost kunnen worden.

Het eigenaardige is nu - en dat hangt samen met het verloop van de ontwikkeling van de mensheid - dat de heersende houding van de huidige tijd, die het gevolg is van de houding van de laatste eeuwen en hun ontwikkeling, volledig in tegenspraak is met deze uitdrukking, of liever gezegd met de kracht, de inhoud van deze uitdrukking. Integendeel, er is in de mensheid geleidelijk aan een ongeloof in zichzelf ontstaan, men zou bijna kunnen zeggen, dat bijna tot het absolute minimum aan ongeloof aan zichzelf is overgegaan. Dit ongeloof in zichzelf doet zich gelden in de meest uiteenlopende finesses van het leven. Het stelt zich zo op dat mensen soms geloven dat ze een groot vertrouwen in zichzelf hebben, maar

zich daarvan alleen maar overtuigen vanuit allerlei onderbewuste achtergronden, terwijl er in hen geen echt, waarachtig, daadkrachtig zelfvertrouwen ontstaat. Omdat dat precies is wat er in de hele opvoeding van de negentiende eeuw aanwezig is, dat mensen zich oneindig comfortabel voelen met betrekking tot hun zieleleven, tot het blootleggen en in werking stellen van de zielekrachten. En als het besef maar eens zou kunnen wortelen dat voor oneindig veel dingen, waarvan men zegt dat men ze niet kan doen, alleen in werkelijkheid de wil ontbreekt, dan zou er al enorm veel zijn bereikt. Want het belangrijkste dat voor de toekomst moet gebeuren, zal niet gebeuren via instellingen en allerlei instituties, net zo min als men vandaag de dag gelooft in instellingen en instituties als in een overal eenduidig zaligmakend iets, maar het belangrijkste voor de toekomst zal plaatsvinden via de werking van de enkele individuele mens. Deze werking van de enkele individuele mens is slechts het resultaat van een waarachtig, echt vertrouwen in een onuitputtelijke bron van goddelijke kracht in de menselijke ziel. Maar ver, erg ver is de huidige mensheid van dit geloof in een onuitputtelijke bron in de menselijke ziel verwijderd.

Daarom staat de mensheid vandaag de dag zo machteloos tegenover de grote opgaven die het leven vandaag de dag als het ware overal in de wereld stelt. De mensheid is hulpeloos ten opzichte van de grote uitdagingen. En de rampzalige gebeurtenissen van de afgelopen jaren hebben deze uitdagingen onmetelijk uitgebreid, zo onmetelijk, dat de meeste mensen, die vandaag immers slapen, niet eens vermoeden hoe groot, hoe omvangrijk deze uitdagingen zijn. Men wil niet omgaan met het omvattende en de grootsheid van deze uitdagingen, die vandaag de dag in feite overal aanwezig zijn. Als door de omstandigheden, zoals het op dit moment over grote delen van de wereld plaatsvindt, mensen worden opgeroepen om beslissingen te nemen uit hun beoor-

14 GA 185a, p. 148 e.v. Nadruk TH.

delingsvermogen, direct vanuit hun ziel, dan groeit het vandaag de dag boven hun hoofd, vanwege de reden dat men eenvoudigweg niet voorbereid is om de taken op grote schaal aan te pakken. Vandaag de dag mogen de taken blijkbaar niet op kleine schaal worden aangepakt, maar alleen op grote schaal. Zo zullen we ervaren dat wat de mensen zullen doen om de catastrofale omstandigheden te vervangen door , zoals men meent, ordelijke omstandigheden, vooreerst lange tijd onvruchtbaar werk zal moeten blijven en eerder zal leiden tot chaos dan tot welke orde dan ook. Het komt er gewoonweg op neer dat het gekarakteriseerde vertrouwen in zichzelf bij mensen ontbreekt. Het is echter comfortabeler tegenover de uitdagingen die het leven stelt te zeggen: ik kan de uitdagingen die het leven mij oplegt niet aan - dan te zoeken naar de wegen en middelen om werkelijk de kracht voor deze uitdagingen uit het zieleleven te halen. En ze zijn in het zieleleven, deze krachten, want de mens wordt overspoeld met oneindige goddelijke krachten. En als hij deze krachten niet zoekt, laat hij ze gewoon braak liggen, hij wil ze niet ontwikkelen.

Dit is wat de mens vandaag de dag moet verwerven in het kleinste en in het grootste: om op de één of andere manier alles te verbinden met de grote gezichtspunten van het leven, om deze grote gezichtspunten van het leven echt tot leven te brengen. Iedereen die het leven beschouwt, zou, juist met betrekking tot dit soort zaken, de grote tekenen van decadentie in de huidige ontwikkeling die de huidige catastrofe heeft veroorzaakt, kunnen waarnemen. Ik wil een kort verhaaltje vertellen, omdat zulke korte verhalen misschien meer leren dan theoretische argumenten.

... [Rudolf Steiner doet verslag van een ontmoeting met een man die een woningcorporatie had opgericht als "gemeenschap van de toekomst" en daarin faalde. Rudolf Steiner had dit voorzien en vertelde hem

dat. De hier weggelaten tekst is weergegeven in de bijlage].

Ik vertel u dit verhaal omdat het geloof gemakkelijk kan wortelen in een niet-energetisch denken, in een denken dat niet wil aansluiten bij de grote problemen van het leven. Men moet in het heden beginnen met allerlei kleine oprichtingen; met oprichtingen die niet alomvattend zijn en alleen met kleine oprichtingen moet worden aangevoerd of iets zich ook op grote schaal kan bewijzen. Maar dat blijkt een volslagen absurditeit, want u richt dan iets op binnen een zieke maatschappelijke ordening wat in zich zelf misschien wel voorbeeldig is, maar juist wanneer dit zo is en daardoor sterk verschilt van alles waarin het maatschappelijk wordt geplaatst, zal het des te meer moeten falen. Zoals de dingen zich hebben ontwikkeld en waarin de wereld in het algemeen laat zien hoe het zichzelf tot absurditeit heeft geleid, kunt u zelfs in de verste verte niet denken aan het bereiken van iets in kleine opvolgende stappen of iets uitvoeren op kleine schaal. Echter, alleen dat kan enige betekenis hebben wat vandaag de dag het alomvattende aangrijpt, dat zijn stralen kan uitzenden, zou ik willen zeggen, na alles wat mens is. Het kan geen kwaad als zo'n grote gedachte mislukt, want de impuls blijft en dat is waar het om gaat. Het is de impuls waarom het gaat.

Wat altijd noodzakelijker is, is het gekarakteriseerde vertrouwen in de bron van onmetelijke goddelijke krachten die in de mens liggen. Niets heeft in de loop van de wereld zozeer gezondigd tegen dit geloof in de onmetelijke bron van goddelijke krachten in de menselijke natuur als de bourgeoisie van de negentiende eeuw en van de naderende twintigste eeuw. Daarom heeft deze bourgeoisie een boosaardige erfenis nagelaten aan het rijzende proletariaat, en dit rijzende proletariaat zal deze boosaardige erfenis eerst overnemen. En als zij niet kan begrijpen dat het er juist niet op aankomt om met de oude gedachten iets nieuws te willen ma-

ken, maar dat het erom gaat om tot nieuwe gedachten te komen, dan zal niets uit alle instituties kunnen komen, of beter gezegd: er zal pas iets uit de instituties komen als deze uit echte nieuwe gedachten voortkomen, uit de impuls, uit de kracht van nieuwe gedachten.

Deze aanwijzingen kunnen volstaan als stof tot nadenken. Gezien de wereldsituatie staan we ongetwijfeld aan het begin van beslissende ontwikkelingen, zeker ook in de zin van de eerder genoemde profetieën van Rudolf Steiner. En net zo zeker, maar zeker niet nieuw, zal het een uitdaging zijn om constructief en productief om te gaan met het spanningsveld tussen individualiteit en gemeenschap en recht te doen aan beide aspecten. De realisatie van de beoogde grote reset zou waarschijnlijk duidelijk in het nadeel zijn van de individualiteit, en terecht moeten deze plannen een reden tot grote bezorgdheid zijn.

"Waar gevaar is, neemt het reddende toe!" (Friedrich Hölderlin). Kerstmis, de viering van het belangrijkste *"keerpunt der tijden"* in de ontwikkeling van de mensheid, is ook verbonden met de herinnering aan de Kerstconferentie, die *"een wijdingsfeest"* moest worden *"voor een begin van wereld keerpunt der tijden"*.¹⁵ En net als in 1923 zal ook nu nog het volgende gelden: *"De geestelijke wereld wil iets met de mensheid op het huidige moment van de historische ontwikkeling, wil dit iets op de meest uiteenlopende gebieden van het leven, en het is aan ons om duidelijk en echt de impulsen uit de geestelijke wereld te volgen."*¹⁶ Juist de kersttijd en de tijd van de dertien heilige nachten kunnen ons ontvanke-lijk maken voor een herkenning en beleving van de noodzakelijke nieuwe gedachten, de impulsen uit de geestelijke wereld: *"In deze tijd, waarin het kerstfeest ligt, is onze aarde bijzonder geschikt om in haar aura ideeën te ontvangen.*

*... Er lopen gedachten door het aura van de aarde en uit deze gedachten kan men aflezen wat de kosmos wil met onze aardse processen."*¹⁷ Van bijzonder belang zijn de nachten van 24 op 25 december en

de "13^e Nacht", die niet volgens een telling aan het eind van deze tijd staat: Er is mee bedoeld de nacht van oud en nieuw. In onze bijgevoegde nieuwsbrief van vorig jaar -een afstemming op de Heilige Nachten- verscheen een uitgebreide toelichting hierover.¹⁸

Thomas Heck,

Dornach, 24 december 2020

Bijlage

Misschien heb ik achttien of negentien jaar geleden in Berlijn wel een man ontmoet die toen al hoog aangeschreven stond als nationaal economisch denker en organisator. Ik heb hem toen ontmoet, ik kende hem, ik had hem hier en daar ontmoet, ik had ook van zijn roem gehoord. In Berlijn werd al gezegd dat de man zo beroemd was dat hij, nu er een grote krant was opgericht, bij deze krant in dienst was met een groot salaris, en niet voor artikelen die hij voor deze krant zou moeten schrijven, maar hij was vrij om één keer per jaar een artikel te schrijven wanneer hij dat wilde. Maar het enige wat hij moest doen voor het hoge salaris was niet voor alle andere kranten schrijven. Zo beroemd was de man dat een van de grootste krantenondernemers in Berlijn hem gewoon een hoog salaris gaf in ruil voor het feit dat hij geen concurrentie had van het schrijven van deze man in andere kranten, terwijl hij hem de vrijheid gaf om in zijn krant te schrijven wanneer hij maar wilde. Deze man was ook steeds meer van plan om op kleine schaal allerlei sociale instellingen op te

15 GA 260, P. 281.

16 GA 260, P. 94.

17 GA 127, 12.11.1916

18 Nieuwsbrief nr. 12, 23 dec. 2019,
https://wtg-99.com/Rundbrief_12

richten over een bepaald terrein, kleine sociale modelmaatschappijen of modelstaten, zou je kunnen zeggen. Het gold voor enorm scherpzinnig vanwege de wijze waarop hij deze sociale modelgemeenschappen had uitgedacht. En toen hij niet echt veel meer volgelingen kreeg, en de volgelingen die hij wel kreeg, alleen in theorie bleven, was dat niet omdat men dacht dat hij niet erg scherpzinnig was, maar omdat men zich te comfortabel voelde om zelfs maar iets toe te geven waarvan men dacht dat het erg scherpzinnig en erg weldadig voor de mensheid was. Nu ontmoette hij me en zei - ik zag hem al aankomen met een stralend gezicht -: Nu heb ik eindelijk de financier gevonden die me het geld ter beschikking stelt om een dergelijke corporatie op te richten. Nu willen we de gemeenschap van de toekomst oprichten. - Ik zei niets anders dan: Richt het maar op, het zal na niet al te lange tijd falen. - Want zulke dingen richt men toch alleen in de huidige tijd op, zodat het zal falen, vanzelfsprekend.

Impressum

Deze nieuwsbrief is een onafhankelijk en particulier initiatief.
Uitgeverij: Thomas Heck en Eva Lohmann-Heck, Dorneckstr. 60,
4143 Dornach / Zwitserland
E-mail: thomas.heck@posteo.ch
Web: www.wtg-99.com
Schrijf je in en schrijf je uit voor de nieuwsbrief op:
www.wtg-99.com.
Eerder gepubliceerde nieuwsbrieven en verdere artikelen en
gidsen over fundamentele vragen in het Duits en Engels zijn te
vinden op de website.